

Пустяк Руслан Анатолійович,
здобувач другого (магістерського) рівня
вищої освіти зі спеціальності 011
«Освітні, педагогічні науки» освітньо-
професійної програми «Позашкільна
освіта» Полтавського національного
педагогічного університету імені
В. Г. Короленка, м. Полтава;
Лебедик Леся Вікторівна,
доктор педагогічних наук, доцент, доцент
кафедри мистецтвознавства та
позашкільної освіти Полтавського
національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка, м. Полтава

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ І ЗДІЙСНЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Аналіз підготовки майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти до організації і здійснення інклюзивної освіти в умовах безпечного освітнього середовища та літературних джерел [1–14 та ін.] показав актуальність і складність цього завдання для вищої школи України. Важливо в умовах безпечного освітнього середовища підготувати педагога закладу позашкільної освіти, готового ефективно взаємодіяти з дітьми з особливими освітніми потребами. Особливо актуальним є вирішення проблеми підготовки майбутнього педагога закладу позашкільної освіти до роботи з дітьми в умовах безпечного освітнього середовища, які мають особливості розвитку, через відсутність професійних компетенцій, необхідних для роботи з інклюзіями.

Педагоги закладів позашкільної освіти все ще мають стереотипи, психологічні бар'єри, які заважають їм у професійній діяльності. Тому проблема розвитку інклюзивної компетенції у педагога закладу позашкільної освіти в умовах безпечного освітнього середовища має особливе значення.

Педагоги закладів позашкільної освіти з негативним ставленням вважають, що інклюзія є тягарем, і діти з особливими освітніми потребами

мають отримувати спеціальні послуги у спеціальних закладах освіти, щоб уникнути негативного впливу на їхніх «нормальних» дітей [7, с. 71–74].

Тому виникла необхідність переглянути методику підготовки майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти в умовах безпечного освітнього середовища до роботи у сфері інклюзії. Це є необхідною умовою становлення у них стійкої професійної позиції, яка ґрунтується на глибокій повазі до дітей з особливими освітніми потребами, вірі в них, їхні сильні сторони і можливості, потребі відстоювати інтереси цих дітей у різних сферах життєдіяльності.

Ефективному впровадженню інклюзивної освіти в умовах безпечного освітнього середовища закладів позашкільної освіти заважає ряд проблем [7, с. 71–74], що включає в себе: 1) нестачу фахівців у інклюзивних групах; 2) велике навантаження на практичних психологів закладів позашкільної освіти в умовах безпечного освітнього середовища; 3) не має належного рівня підготовка педагогів закладів позашкільної освіти до роботи в інклюзивному середовищі; 4) педагогічні працівники не мають належної психологічної готовності до взаємодії з дітьми, які мають особливі освітні потреби; 5) педагоги закладів позашкільної освіти не відчують достатньої мотивації у навчанні учнів з ООП через перевантаження, яке не має грошової компенсації.

Підготовка педагогів закладів позашкільної освіти до роботи в умовах інклюзії у безпечному освітньому середовищі передбачає введення спеціального курсу, що дозволяє майбутнім педагогам ознайомитися з сучасним станом розвитку інклюзивної освіти, особливостям навчання і розвитку дітей, взаємодії з їхніми батьками. Це допоможе педагогам закладів позашкільної освіти не лише засвоїти теоретичні знання, а й застосувати їх у практичній діяльності в умовах безпечного освітнього середовища.

Отже, розвиток інклюзивної компетентності педагога закладу позашкільної освіти є важливою проблемою педагогіки. Впровадження в освітній процес закладів позашкільної освіти досвіду країн світу, є необхідним для посилення ефективності в них інклюзивної освіти в умовах безпечного освітнього середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Лебедик Л. В. Ефективні здоров'язберігаючі технології позашкільної освіти в умовах війни. *Освіта, наука та культура України в світі: мобільність, глобалізація, інклюзія* : збірник тез Міжнар. наук.-практ. симпозиуму, 23-24 серпня 2022 р. / за заг. ред. З. П. Ленів. Львів, 2022. 391 с. С. 150–155.
2. Лебедик Л. В. Інтерактивні технології підготовки педагогів позашкільних закладів до інклюзивної освіти. *Правові, економічні та соціокультурні засади регулювання суспільних відносин: сучасні реалії та виклики часу* : збірник матеріалів IV Всеукр. наук.-практ. конф., 8-9 груд. 2022 р. / Полт. ін-т економіки і права Відкритого міжнар. ун-ту розвитку людини «Україна»; відп. ред. Р. Басенко. Полтава : ПЕП, 2023. 368 с. С. 325–328.
3. Лебедик Л. В. Оцінювання якості здоров'язбережувального середовища закладу позашкільної освіти. *Формування життєвої компетентності осіб з особливими освітніми потребами в системі позашкільної, спеціальної та інклюзивної освіти* : збірник наукових праць за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф. / за заг. ред. Ю. Д. Бойчука. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2023. 629 с. С. 128–132. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/10567>
4. Лебедик Л. В. Підготовка педагогів для закладів позашкільної освіти на засадах партнерства у контексті Української Хартії вільної людини. *Формування національної ідентичності українця через цінності Української Хартії вільної людини* : науковий, методичний, інформаційний збірник ТОКІППО, 20-21 жовтня 2022 р. / редколегія: О. М. Петровський, В. С. Мисик, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, Т. В. Магера, Ф. І. Полянський, С. В. Костюк, Н. Б. Стрийвус, Г. І. Герасимчук. Тернопіль: ТОКІППО, 2022. 491 с. С. 270–274.
5. Лебедик Л. В. Розвиток особистості педагогічного працівника закладу позашкільної освіти у безпечному освітньому середовищі. *Організація безпечного освітнього середовища – виклик сучасності: перспективи та рішення* : науковий, методичний, інформаційний збірник Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти, 03 берез. 2023 р. / редколегія: О. М. Петровський, В. С. Мисик, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, Т. В. Магера, Ф. І. Полянський, Н. Б. Стрийвус, Г. І. Герасимчук. Тернопіль : ТОКІППО, 2023. 416 с. С. 225–229.
6. Лебедик Л. В. Розвиток професійної компетентності педагогів закладів позашкільної освіти на основі педагогічних поглядів Григорія Сковороди. *Сучасні рецепції світоглядно-ціннісних орієнтирів Григорія Сковороди* : колективна монографія / за заг. ред. к.ю.н. Д. С. Луніна. Полтава : НУ «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2022. 360 с. С. 89–97.
7. Пустьяк Р. А., Лебедик Л. В. Досвід підготовки майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти до організації і здійснення інклюзивної освіти. *Наука і освіта в глобальному та національному вимірах: виклики, загрози, перспективи розвитку* : тези доповідей II Міжнар. наук.-практ. конф., 16–17 листоп. 2023 р. Полтава; Лубни; Миргород, 2023. 284 с. С. 71–74.
8. Стрельніков В. Ю. Інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти в умовах інклюзивного освітнього простору. *Інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти*: збірник наукових статей / за заг. ред. Г. Л. Єфремова. Суми, 2023. 404 с. С. 255–260.
9. Стрельніков В. Ю. Концептуальні засади підвищення кваліфікації педагогів закладу позашкільної освіти еколого-натуралістичного профілю. *Освітній фактор. Всеукр. науково-педагогічний журнал*. 2022. С. 106–109.
10. Стрельніков В. Ю. Принципи побудови змісту індивідуальних планів учнів у інклюзивному навчанні. *Вісник Наук.-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки за матер. V Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю : Інклюзивна освіта : теорія,*

методика, практика, 28 берез. 2019 р. / гол. ред. Демченко І. І. Умань : ВПЦ Візаві, 2019. Вип. V. С. 157–160.

11. Стрельніков В. Ю. Програма авторських курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти «Сучасні технології навчання і методики викладання дисциплін у закладах фахової передвищої освіти в умовах інклюзивного освітнього простору». Полтава : ПАНО ім. М. В. Остроградського, 2023. 31 с.

12. Стрельніков Віктор, Раті Оксана, Мулеса Тамара. Розвиток у викладачів закладів фахової передвищої освіти навичок застосування сучасних технологій навчання в умовах інклюзивного освітнього простору. *Імідж сучасного педагога*. 2023. № 3 (210). С. 60–68.

13. Стрельніков В. Ю. Складники оцінювання якості безпечного освітнього середовища закладу неперервної освіти. *Організація безпечного освітнього середовища – виклик сучасності: перспективи та рішення* : науковий, методичний, інформаційний збірник Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти, 03 березня 2023 р. / редколегія: О. М. Петровський, В. С. Мисик, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, Т. В. Магера, Ф. І. Полянський, Н. Б. Стрийвус, Г. І. Герасимчук. Тернопіль : ТОКІППО, 2023. 416 с. С. 340–345.

14. Lesya Lebedyk, Viktor Strelnikov. Educational space of continuous education of teachers: a facilitating approach. *Educational space: post-non-classical perspectives* / Eds. Dimitrina Kamnova, Svitlana Arkhyrova. Varna: Varna university of management, 2023. 261 p. P. 128–157.

УДК 37.014.6:005.642.4

Ремех Тетяна Олексіївна,

кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувачка відділу суспільствознавчої освіти Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ

ЗВОРОТНІЙ ЗВ'ЯЗОК ЯК ІНСТРУМЕНТ ВЗАЄМОДІЇ ВЧИТЕЛЯ ТА УЧНІВ

Обов'язковим складником діяльності вчителя є зворотній зв'язок (фідбек), що виступає основою взаємодії його з учнями й уможливорює оцінювання та коригування навчання, визначення досягнутих успіхів та можливих зон розвитку як класного колективу в цілому, так і кожного учня зокрема. Основні дії зворотного зв'язку – це діяльність учителя й учнів у процесі організованої їхньої взаємодії. Тому зворотній зв'язок є важливим не лише для викладання (діяльності вчителя), а й для учіння (діяльності учня), адже він підвищує впевненість та самосвідомість учня, стимулює мотивацію до навчання [1, с. 44].

Низка науковців і методистів характеризує якісний зворотній зв'язок як складник формульовального оцінювання та запоруку успішного уроку, оскільки